

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 24/03-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť M. N., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. V., K., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 246/02 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 235/99) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 246/02

(pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 235/99) od 14. júna 2001, keď bol vydaný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 17/01-16, porušené nebolo.

2. M. N. nepriznáva primerané finančné zadosťučinenie.

3. M. N. nepriznáva úhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. novembra 2002 doručená sťažnosť M. N., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. V., K., ktorou namieta porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Prešove (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 246/02 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 13 C 235/99).

Po viacerých výzvach ústavného súdu bolo sťažovateľom 31. januára 2003 predložené podanie obsahujúce požadované náležitosti, s ktorým sa stotožnil jeho právny zástupca v oznámení doručenom ústavnému súdu 3. februára 2003.

Sťažovateľ odôvodňuje svoju sťažnosť tým, že okresný súd v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody vrátane ušlého zisku od 14. júna 2001, keď bol vydaný nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 17/01-16, porušil jeho základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a základné právo na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že okresný súd o jeho uplatnených nárokoch na vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody od 4. augusta 2000 do 15. januára 2003 nekonal resp. konal neefektívne, a to aj napriek citovanému nálezu ústavného súdu. Ako dôkaz uvádza sťažnosť predsedovi okresného súdu na pried'ahy v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 246/02 z 10. novembra 2002, na ktorú nedostal doposiaľ odpoveď.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal predmetnú sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol týmto nálezom:

„Okresný súd v Prešove v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody vrátane ušlého zisku vedenom pod sp. zn. 13 C 235/99 a sp. zn. 10 C 246/02 v období od 26. júna 2001, keď nadobudol právoplatnosť nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 17/01-16 zo 14. 6. 2001, porušil základné právo M. N., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných pried'ahov, zaručené mu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a aby sa jeho vec prejedнала v rozumnej lehote, zaručené mu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Okresnému súdu v Prešove sa prikazuje konať v konaní vedenom pred ním pod sp. zn. 10 C 246/02 tak aby vec M. N. bola bez zbytočných pried'ahov, čo najrýchlejšie prerokovaná a právoplatne rozhodnutá.

M. N. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50.000,- Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Prešove povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Okresný súd v Prešove je povinný vyplatiť právnomu zástupcovi JUDr. J. V., advokátovi, K. - 2 - trovy právneho zastúpenia podľa § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 za dva úkony v čiastke 8.000,- Sk, do 3 dní od právoplatnosti nálezu.“

II.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd výzvou z 25. februára 2003 požiadal sťažovateľa, aby sa v lehote do 15 dní od doručenia výzvy vyjadril, či súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. Rovnakú výzvu na vyjadrenie ústavný súd doručil aj predsedovi okresného súdu.

Obidvaja účastníci ústavnému súdu písomne oznámili, že súhlasia, aby bolo upustené od verejného ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení poukázal, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 235/99 konal v súlade so zásadami procesného práva a musel sa najprv vysporiadať s nárokom sťažovateľa, ktorý sa opieral o nesprávne určenú hranicu v tomto konaní, a až potom mohol v samostatnom konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 246/02 riešiť aj jeho nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Keďže hranice pozemku boli určené až rozsudkom z 29. apríla 2002, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. júla 2002, bolo by neehospodárne nariadovať znalecké dokazovanie za účelom zistenia výšky bezdôvodného obohatenia, ktorého nárok si sťažovateľ v konaní pred okresným súdom uplatňoval.

III.

Sťažovateľ sa podanou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov ...“, a domáhal sa taktiež vyslovenia porušenia práva sťažovateľa upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru na prerokovanie veci v primeranej lehote.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje

k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Preskúmaním doterajšieho konania okresného súdu ústavný súd z vyžiadaného spisu vo veci sp. zn. 10 C 246/02 (pôvodne sp. zn. 13 C 235/99) aj v súvislosti s nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 17/01-16 a posudzovaním návrhu sťažovateľa na určenie hranice s príslušenstvom a neskôr jeho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody, ktorý bol vylúčený na samostatné konanie, zistil, že v predmetnej veci boli od 14. júna 2001, keď bol vydaný citovaný nález ústavného súdu, po doručení spisu z ústavného súdu 9. júla 2001 vykonané tieto úkony:

Okresný súd 13. júla 2001 predložil spis opätovne znalcovi. Dňa 26. novembra 2001 okresný súd znovu vyzval znalca, aby v lehote do 20 dní predložil znalecký posudok, ktorý bol 19. decembra 2001 doručený na vyjadrenie účastníkom konania. Dňa 9. marca 2002 určil termín pojednávania na 29. apríl 2002 a medzitým 14. marca 2002 okresný súd rozhodol o priznaní odmeny znalcovi. Dňa 29. apríla 2002 bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd určil hranice pozemku, prikázal odstrániť plot a nárok žalobcu (sťažovateľa) na zaplatenie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody vylúčil na samostatné konanie. Dňa 18. novembra 2002 bol nárok sťažovateľa, ktorý bol vylúčený na samostatné konanie, zaradený do generátora okresného súdu za účelom pridelenia do príslušného registra a bola mu pridelená sp. zn. 10 C 246/02. Dňa 19. novembra 2002 bol určený termín pojednávania na 15. január 2003, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti žalovaných odročené na 26. február 2003, a zároveň bol žalobca okresným súdom vyzvaný

na zaplataenie súdneho poplatku. Pojednávanie z 26. novembra 2003 bolo odročené pre neprítomnosť žalovaných na 23. apríl 2003.

Zo spisu ďalej ústavný súd zistil, že 19. decembra 2001 znalec vrátil okresnému súdu spis a doručil vypracovaný znalecký posudok, 16. januára 2002 sťažovateľ doručil okresnému súdu vyjadrenie k znaleckému posudku a rozšíril žalobný návrh o náhradu škody, 30. januára 2002 odporcovia doručili vyjadrenie k znaleckému posudku, 9. apríla 2002 sťažovateľ doručil okresnému súdu podanie, ktorým navrhol rozhodnúť o určení hranice podľa znaleckého posudku a nárok na zaplataenie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 4. augusta 1997 do doby, pokiaľ nebude odstránený plot, a náhradu škody vrátane ušlého zisku vylúčiť na samostatné konanie. Dňa 21. januára 2003 sťažovateľ doručil okresnému súdu špecifikáciu uplatňovaného nároku, 4. februára 2003 zaplatil súdny poplatok.

IV.

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 10 C 246/02 (pôvodne sp. zn. 13 C 235/99) podľa troch uvedených základných kritérií dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C 246/02 (pôvodne sp. zn. 13 C 235/99) je spor o vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody vrátane ušlého zisku. Ústavný súd sa venoval len týmto nárokom a tomuto sporu, pretože sťažovateľ podal sťažnosť 15. novembra 2002, keď spor o určení hranice bol už právoplatne rozhodnutý. Predpokladom konania a rozhodovania o nárokoch sťažovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody bol však právoplatný rozsudok o určení hranice, ktorý bol vyhlásený 29. apríla 2002. Až tento rozsudok vyriešil pre spor o bezdôvodné obohatenie a náhradu škody predbežnú otázku. Nároky sťažovateľ v priebehu konania niekoľkokrát upresňoval, naposledy podaním z 21. januára 2003. Spory o takéto nároky nie sú právne zložité, existuje k nim stabilizovaná judikatúra, ale skutkovo, ako to vyplýva zo súdnej praxe, spravidla predpokladajú znalecké dokazovanie.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. V posudzovanom konaní ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. Súd v sporovom konaní nie je povinný konať z vlastnej iniciatívy, najmä nahradzovať úkony účastníkov pri uplatňovaní ich nárokov, plnení procesných povinností a využívaní procesných práv. Vychádzajúc z uvedenej základnej charakteristiky sporového konania sťažovateľovi možno pripísať pasivitu v období od vyhlásenia rozsudku o určení hranice medzi pozemkami a o povinnosti odstrániť plot, ktorý nadobudol právoplatnosť 12. júla 2002 a ktorým bol jeho nárok na zaplatenie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody vylúčený na samostatné konanie, do obdobia 18. novembra 2002, keď bola tejto časti návrhu pridelená sp. zn. 10 C 246/02. Sťažovateľ žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody viackrát upresňoval, najmä 9. apríla 2002 po vyhodnotení znaleckého dokazovania, ako aj 21. januára 2003. Sťažovateľ nevenoval pozornosť ani zaplateniu súdneho poplatku, ktorý bol splatný podaním žaloby, a zaplatil ho až 4. februára 2003 na základe výzvy okresného súdu.

Takýto prístup sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu nezodpovedá jeho postaveniu účastníka v sporovom konaní a nie je v súlade s citovaným § 6 a § 120 OSP. Dôsledkom takého postupu sťažovateľa je pravidelne predĺženie súdneho konania, ktoré v prípade sporu zásadne nemožno pričítať okresnému súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Pokiaľ ide o hodnotenie postupu okresného súdu, ústavný súd konštatuje, že okresný súd do 29. apríla 2002, keď vo veci vyhlásil rozsudok o určení hranice, konal priebežne a jeho činnosť plynule smerovala k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Nečinnosť v konaní nastala po právoplatnosti rozsudku, t. j. od 12. júla 2002 do 18. novembra 2002, keď bola na samostatné konanie vylúčená vec o vydanie bezdôvodného obohatenia a náhradu škody

zaradená do generátora okresného súdu za účelom jej pridelenia do príslušného registra okresného súdu. V uvedenom období okresný súd nevykonával žiadny úkon. Od tohto obdobia okresný súd koná vo veci priebežne, vo veci nariadil tri pojednávania, ktoré v prvých dvoch prípadoch boli odročené pre neprítomnosť žalovaných a tretie sa má konať 23. apríla 2003. V tomto období okresný súd o nároku sťažovateľa ani nemohol rozhodnúť, pretože sťažovateľ až 21. januára 2003 doručil okresnému súdu konkrétnu a jasnú špecifikáciu petitu svojho návrhu.

Ústavný súd na základe tohto stavu konania pred okresným súdom zohľadniac predovšetkým to, že v spore o náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia mohol okresný súd začať konať a rozhodovať až po právoplatnosti rozsudku, ktorým sa vyriešila otázka hranice medzi pozemkami účastníkov, t. j. po 12. júli 2002, po upresnení žalobnej žiadosti sťažovateľom a po vyhodnotení postupu sťažovateľa, uzavrel, že v konaní pred okresným súdom v doterajšom priebehu konania nedošlo k takým zbytočným priet'ahom, ktoré by odôvodňovali konštatovanie o porušení označených základných práv sťažovateľa.

Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia práva na konanie bez zbytočných priet'ahov žiadal ústavný súd, aby vo svojom rozhodnutí prikázal okresnému súdu vo veci sp. zn. 10 C 246/02 konať bez zbytočných priet'ahov a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk.

Výrok o prikázaní okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sú viazané na porušenie základného práva alebo slobody sťažovateľa. Ústavný súd nezistil porušenie označených základných práv sťažovateľa, a preto neprikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných priet'ahov a nepriznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

O úhrade trov konania ústavný súd rozhodol v zmysle § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov tak, že ich úhradu neúspešnému sťažovateľovi nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2003